

Els antecedents de la Teoria de la Ment: James Mark Baldwin

04/2010 - Psicologia.

La figura de James Mark Baldwin (1861-1934) és exemple d'un cas d'oblit històric d'un dels psicòlegs americans més importants de tots els temps i, alhora, d'un dels precursors més lúcids i ignorats de molts dels pilars fonamentals del concepte modern de Teoria de la Ment. El treball del Dr. Jordi Obiols fa un breu recorregut sobre aquests temes i apunta les possibles causes que expliquen per què la figura de Baldwin i la seva obra han estat, en certa manera, ignorats al llarg del segle XX per la psicologia oficial.

Retrat i rúbrica de James Mark Baldwin (1861-1934).

La Teoria de la Ment (ToM) és una capacitat innata dels humans que permet entendre i copçar els pensaments, les intencions i les emocions d'altres persones. Això permet a tot individu que tingui aquesta capacitat predir i manipular la conducta dels

altres. Es, per tant, una facultat essencial per el desenvolupament i integració socials. L'estudi científic de la ToM arrenca a finals dels anys 70 del segle passat amb els estudis dels primatòlegs Premack y Woodruff que van iniciar el camp de la ToM en primats superiors. Posteriorment psicòlegs clínics i psiquiatres com Baron-Cohen i Frith van definir els trastorns de l'autisme infantil com a una falla bàsica i específica de la ToM. Més recentment la recerca de la ToM i, en general, de la cognició social s'ha expandit de forma espectacular i, actualment, és objecte d'estudi en camps tan diversos com les esquizofrènies, les demències o els trastorns de la conducta alimentària.

Tot i que l'estudi modern de la ToM és, com s'ha dit, força recent, és obvi que hi ha nombrosos conceptes filosòfics que van anticipar i preparar el terreny. Així, des de la idea de "l'alteritat" d'Aristòtil, fins "la mirada de l'altre" de Hegel, la "simpatia" d'Adam Smith, la "sociabilitat" de Rousseau, la "imitació" de G.Tarde, o la "intencionalitat" de Brentano. Però cal arribar a la figura de J.M.Baldwin per trobar un veritable precedent, ja molt proper al constructe científic que utilitzem avui en dia.

J.M Baldwin (1861-1934) va ser un dels psicòlegs més importants de la història. Va ser membre fundador de la American Psychological Association, de la Psychological Review i votat com el psicòleg més important a Amèrica, el 1902, pels seus propis col·legues. Va ser un pioner de la psicologia científica, portador de les avançades idees dels seus mestres europeus Wundt, Ribot, Janet, etc... També va ser un pioner en l'afany d'incorporar les idees de Darwin a la psicologia. Així i el seu interès per la psicologia infantil el converteixen en un dels primers, sino el primer, especialista de la psicologia del desenvolupament i innegable inspirador del gran J.Piaget.

La contribució de Baldwin a la psicologia de la ToM es troba repartida en diverses de les seves obres on trobem detallades observacions i anàlisis dels conceptes de joc i especialment del joc de "pretensió" (pretend play), la importància de la mirada i de la imitació en el desenvolupament cognitiu, el jo i la seva relació amb els altres, el sentit de l'acció (i la seva importància per a aprendre a distingir persones d'objectes), etc... Un desgraciat i tèvol episodi personal, incompatible amb la moral de l'època, el va desprestigiar i, pràcticament, obligar a exiliar-se els darrers anys de la seva vida a Europa, on va morir.

Jordi Obiols

Departament de Psicologia Clínica i de la Salut

"The historical roots of Theory of Mind: the work of James Mark Baldwin". J.E. Obiols, G. Berrios. Hist Psychiatry. 2009 Sep;20(79 Pt 3):377-92.